

Briselē, 23.1.2019.
COM(2019) 11 final

2019/0008 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

**par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā jāieņem Bāzeles konvencijas par kontroli pār
kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu četrpadsmitajā
Pušu konferencē jautājumā par dažiem grozījumiem tās II, VIII un IX pielikumā**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA PRIEKŠMETS

Šis priekšlikums attiecas uz lēmumu, kas nosaka Savienības nostāju Bāzeles konvencijas Pušu konferences četrpadsmitajā sanāksmē sakarā ar paredzēto konvencijas pielikumu grozījumu pieņemšanu.

2. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

2.1. Bāzeles Konvencija par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu

Bāzeles Konvencija par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu ("konvencija") tika pieņemta 1989. gada 22. martā un stājās spēkā 1992. gadā. Eiropas Savienība, kā arī tās dalībvalstis ir konvencijas puses¹. Pašlaik konvencija ir saistoša 186 līgumslēdzējām pusēm.

Konvencijas stūrakmens ir zināmu veidu atkritumu eksporta, importa un tranzīta kontroles sistēma. Par atkritumu eksportu, uz kuru attiecas konvencija, iepriekš paziņo importētāju valstu un tranzīta valstu kompetentajām iestādēm. Paziņojumu nosūta eksportētāja valsts, un tā var arī pieprasīt ražotājiem vai eksportētājiem tādus paziņojumus nosūtīt pa savas kompetentās iestādes kanālu. Paziņojumus nosūta rakstiski, iekļaujot konvencijas V.A pielikumā norādītās deklarācijas un informāciju. Atkritumus eksportēt var tikai tad, ja visas attiecīgās valstis devušas rakstisku piekrišanu (konvencijas 6. pants).

Konvencijas kontroles sistēma attiecas uz bīstamajiem atkritumiem, kuri ir definēti konvencijas 1. pantā un uzskaitīti VIII pielikumā, un uz II pielikumā uzskaitītajiem citiem atkritumiem, kurus veido no mājāsaimniecībām savāktie atkritumi un mājāsaimniecības atkritumu sadedzināšanas atlikumi. Konvencijas IX pielikumā ir uzskaitīti arī ieraksti attiecībā uz atkritumiem, kas neietilpst tās darbības jomā un kontroles sistēmā, ja vien šādos atkritumos nav vielas, kas pieder kādai I pielikumā norādītajai kategorijai, tādā mērā, ka tā rada III pielikumā norādītās bīstamās īpašības.

2.2. Pušu konference

Bāzeles konvencijas Pušu konference ir konvencijas galvenā lēmumu pieņēmēja. Tai ir pilnvaras grozīt konvencijas pielikumus, un tā tiek sasaukta reizi divos gados.

Pušu konferences četrpadsmitā sanāksme (CoP14) no 2019. gada aprīļa līdz maijam risināsies Ženēvā.

2.3. Paredzētais akts

Viens no jautājumiem, kas jāiekļauj Pušu konferences četrpadsmitās sanāksmes pagaidu darba kārtībā, ir Norvēģijas priekšlikums grozīt dažus konvencijas pielikumus ("paredzētais akts")².

¹ Padomes Lēmums 93/98/EEK par slēdzienu Kopienas vārdā attiecībā uz 1989. gada 22. marta Bāzeles Konvenciju par bīstamo atkritumu starptautisko pārvadājumu un to apglabāšanas kontroli, OV L 39, 16.2.1993., 1. lpp.

² Priekšlikums ir pieejams Bāzeles konvencijas tīmekļa vietnē, sk. <http://www.basel.int/TheConvention/Communications/tabid/1596/Default.aspx>

Paredzētais akts neparedz visus plastmasas atkritumus nodot Bāzeles konvencijas kontroles mehānismu pakļautībā, taču paredz šādu kontroles mehānismu pakļautībā nodot dažu veidu plastmasas atkritumus, atstājot citu veidu plastmasas atkritumus ārpus šādas kontroles (lai tos varētu turpināt tirgot bez paziņošanas eksportētājām/importētājām valstīm).

Paredzētā akta mērķis ir grozīt vai pievienot ierakstus par plastmasas atkritumiem:

- II pielikumā par nebīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri būtu jāpakļauj konvencijas kontroles sistēmai;
- VIII pielikumā par bīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri arī būtu jāpakļauj kontroles sistēmai; un
- IX pielikumā par nebīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri nebūtu jāpakļauj kontroles sistēmai, ja vien atkritumos nav pie kādas I pielikuma kategorijas piederīgas vielas tādā mērā, ka tā izrāda III pielikumā norādītu bīstamību.

Norvēģijas iesniegtais priekšlikums grozīt konvencijas II, VIII un IX pielikumu tika paziņots Pusēm 2018. gada 26. oktobrī. Ja priekšlikumu pieņems, nebīstamos plastmasas atkritumus, kuri atbilst pārskatītajam IX pielikuma ierakstam, varēs turpināt tirgot starp valstīm saskaņā ar tādiem pašiem konvencijas nosacījumiem kā šobrīd, bet plastmasas atkritumi, kuriem nepieciešama īpaša izvērtēšana, un bīstamie plastmasas atkritumi jaunos ierakstos attiecīgi II un VIII pielikumā būs pakļauti konvencijas kontroles sistēmai.

Konvencijas II, VIII un IX pielikuma grozījumi ES stāsies spēkā pēc to īstenošanas ar grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1013/2006 (2006. gada 14. jūnijs) par atkritumu sūtījumiem³. Izmaiņas, kas skars pārvadātājus un iestādes eksportā no ES, būs atkarīgas no atkritumu veida un galamērķa valsts.

Dažu kategoriju jauno bīstamo plastmasas atkritumu (uzskaitītas VIII pielikumā) **eksports no ES uz valstīm, kas nav ESAO valstis**, būs aizliegts. Lai veiktu šādu atkritumu eksportu ESAO valstu starpā, būs jāievēro paziņošanas procedūra. Dažu II pielikumā iekļauto veidu nebīstamo plastmasas atkritumu eksports no ES uz valstīm, kas nav ESAO valstis, arī būs aizliegts, ja vien ES nenolems piemērot paziņošanas procedūru, izdarot grozījumus Regulā (EK) Nr. 1013/2006 (kura jāpārskata līdz 2020. gada beigām). Lai veiktu šādu atkritumu eksportu ESAO valstu starpā, arī būs jāievēro paziņošanas procedūra. Visbeidzot, nebīstamo veidu plastmasas atkritumus, uz kuriem attiecas konvencijas IX pielikums, varēs eksportēt bez kādas kontroles, ar noteikumu, ka tiek izpildīti zināmi nosacījumi, nodrošinot, ka tos var viegli pārstrādāt importētājā valstī.

Norvēģijas priekšlikuma automātiska īstenošana Regulā (EK) Nr. 1013/2006 paziņošanas procedūru attiecinātu arī uz Bāzeles konvencijas II vai VIII pielikuma jauniekļautajiem atkritumu **sūtījumiem ES iekšienē**.

Konvencijas pielikumu grozīšanas kārtību reglamentē konvencijas 17. un 18. pants. Konkrētāk, grozījums ir jāierosina kādai no pusēm un sekretariātam par to jāpaziņo visām konvencijas pusēm vismaz sešus mēnešus pirms sanāksmes, kurā to paredzēts pieņemt, t. i., līdz 2018. gada 28. oktobrim sakarā ar CoP14. Turklāt šādi grozījumi ir jāpieņem Pušu konferences sanāksmē un tie var stāties spēkā sešus mēnešus pēc dienas, kad depozitārs izdarījis paziņojumu. Paredzētais akts Pusēm kļūs saistošs saskaņā ar konvencijas 18. panta 2. punkta c) apakšpunktu, kas nosaka: “pēc sešiem mēnešiem pēc tās dienas, kad Depozitārijs izsūtījis paziņojumu, pielikums stājas spēkā visām šīs Konvencijas Pusēm vai jebkuram no

³ OV L 190, 12.7.2006., 1. lpp.

atbilstošajiem protokoliem, kuri nav snieguši paziņojumus atbilstoši augstāk norādītā b) apakšpunkta nolikumiem”.

3. SAVIENĪBAS VĀRDĀ IEŅEMAMĀ NOSTĀJA

Savienībai ir jāatbalsta konvencijas pielikumu grozījumi, kas groza vai pievieno ierakstus par plastmasas atkritumiem:

- II pielikumā par nebīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri jāpakļauj konvencijas kontroles sistēmai;
- VIII pielikumā par bīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri arī ir jāpakļauj kontroles sistēmai; un
- IX pielikumā par nebīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri nebūtu jāpakļauj kontroles sistēmai, ja vien atkritumos nav pie kādas I pielikuma kategorijas piederīgas vielas tādā mērā, ka tā izrāda III pielikumā norādītu bīstamību.

Ja iepriekš minētos konvencijas pielikumu grozījumus neizdarīs, pastāvēs ievērojams risks, ka plastmasas atkritumi tiks eksportēti uz valstīm, kurām nav atkritumu efektīvai savākšanai un apsaimniekošanai videi drošā veidā piemērotas infrastruktūras. Paredzētais akts palīdzēs:

- uzlabot plastmasas atkritumu eksporta kontroli;
- atbalstīt plastmasas atkritumu apsaimniekošanu videi drošā veidā;
- samazināt risku, ka plastmasas atkritumi varētu nonākt vidē; un
- novērst globālo vides problēmu – jūras piedrazojumu.

2018. gada 16. janvārī pieņemtā ES stratēģija plastmasas jautājumos⁴ nosaka, ka starptautiskai rīcībai ir svarīga nozīme, lai novērstu būtiskākos okeānu plastmasas piedrazojuma cēloņus, proti, jaunattīstības un jaunietekmes valstu atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras nepietiekamību. Stratēģija plastmasas jautājumos īpaši piemin atbalsta pasākumus saskaņā ar Bāzeles konvenciju un nepieciešamību nodrošināt, lai ar plastmasu, ko sūta uz ārzemēm pārstrādei, rīkotos un to pārstrādātu tādos pašos apstākļos kā ES. Ievērojamu plastmasas atkritumu daļu ES eksportē uz trešām valstīm (3 milj. t 2016. gadā), lai gan joprojām pastāv neskaidrības par tās apstrādi, un pārrobežu problēmas aug sakarā ar starptautiskām norisēm, to starpā Ķīnas neseno lēmumu ierobežot zināmu veidu plastmasas atkritumu importu.

Konvencijas noteikumi Savienībā tiek īstenoti ar Regulu (EK) Nr. 1013/2006. Šī regula attiecas uz eksportu no Savienības un importu tajā, kā arī sūtījumiem starp dalībvalstīm (1. pants). Regula ir spēkā arī Eiropas Ekonomikas zonā (“EEZ”)⁵.

Kad paredzētais akts būs pieņemts un stājies spēkā, to vajadzēs ieviest Savienības tiesību aktos un īpaši Regulā (EK) Nr. 1013/2006. Tas nozīmētu jaunu kontroles pasākumu piemērošanu II un VIII pielikuma jaunieklauto plastmasas atkritumu sūtījumiem ES un EEZ iekšienē (un aizliegumu šos atkritumus eksportēt uz valstīm, kas nav ESAO valstis). Lai gan, ņemot vērā iepriekš minētos iemeslus, šāda situācija būtu vēlama attiecībā uz eksportu no ES, tam varētu būt nevēlama un problemātiska ietekme uz pārstrādei paredzētu plastmasas atkritumu sūtījumiem ES un EEZ iekšienē, jo uz tiem tiktu attiecinātas jaunas paziņošanas

⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas stratēģija attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā", COM(2018) 28 final.

⁵ EEZ Apvienotās komitejas Lēmums Nr. 73/2008 (2008. gada 6. jūnijs).

procedūras. Uz šiem sūtījumiem jau attiecas Savienības tiesību aktu vides aizsardzības prasības par atkritumiem, un jaunu administratīvo procedūru ieviešana varētu vēl vairāk sarežģīt un padārdzināt plastmasas pārstrādi ES, vienlaikus radot tikai ierobežotus ieguvumus vidiskā ziņā.

Lai saglabātu pašreizējo situāciju Savienībā un EEZ ietvaros, t. i., bez konvencijas kontroles sistēmas jauno plastmasas atkritumu sūtījumiem, par attiecīgajiem noteikumiem būtu jāziņo konvencijas sekretariātam saskaņā ar konvencijas 11. pantu. Šis pants ļauj Pusēm noslēgt divpusējus, daudzpusējus vai reģionālus nolīgumus vai vienošanās par atkritumu pārrobežu transportēšanu, ar nosacījumu, ka nolīgumi vai vienošanās saskan ar atkritumu apsaimniekošanu videi drošā veidā, ko prasa konvencija. Vienošanās vai nolīgumu noteikumiem jābūt vismaz tikpat nekaitīgiem videi, kādi ir konvencijā noteiktie, sevišķi – ievērojot jaunattīstības valstu intereses. Saskaņā ar 11. pantu ir iesniegti paziņojumi, piemēram, attiecībā uz ESAO Padomes Lēmumu⁶.

Līdz ar to šis Padomes lēmuma priekšlikums paredz, ka Savienība saskaņā ar konvencijas 11. pantu darīs zināmus sekretariātam noteikumus, ko piemēro attiecīgajiem plastmasas atkritumu sūtījumiem Savienībā un EEZ, ciktāl šie noteikumi atšķiras no paredzētā akta, un konkretizējot, ka mūsu noteikumi balstās uz apsaimniekošanu videi drošā veidā, kas saskan ar konvenciju. Tāpat būs jāveic pasākumi, lai informētu ESAO sekretariātu par aprakstīto situāciju, jo konvencijas pielikumu grozījumi ir saistīti ar iepriekš minēto ESAO lēmumu.

4. JURIDISKAIS PAMATS

4.1. Procesuālais juridiskais pamats

4.1.1. Principi

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 218. panta 9. punktā paredzēti lēmumi, ar kuriem nosaka “*nostāju, kas Savienības vārdā jāapstiprina kādā ar nolīgumu izveidotā struktūrā, ja šāda struktūra ir tiesīga pieņemt lēmumus ar juridiskām sekām, izņemot lēmumus, kas papildina vai groza attiecīgajā nolīgumā noteikto iestāžu sistēmu*”.

Jēdziens “*lēmumi ar juridiskām sekām*” ietver aktus, kam ir juridiskas sekas saskaņā ar starptautisko tiesību normām, kuras reglamentē attiecīgo struktūru. Tas ietver arī instrumentus, kas nav saistoši saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, bet kas “*var būtiski ietekmēt Savienības likumdevēja pieņemtā tiesiskā regulējuma saturu*”⁷.

4.1.2. Piemērošana konkrētajā gadījumā

Bāzeles konvencijas Pušu konference ir konvencijas izveidota struktūra.

Aktam, kuru Pušu konference tiek aicināta pieņemt, būs tiesiskas sekas. Paredzētais akts saskaņā ar konvencijas 18. pantu būs saistošs starptautisko tiesību nozīmē. Tas spēj izšķirīgi ietekmēt ES tiesību aktu saturu, proti, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1013/2006 (2006. gada 14. jūnijs) par atkritumu sūtījumiem. Regula īsteno konvenciju, cita starpā nosakot procedūras eksportam no Savienības un importam Savienībā, kā arī sūtījumiem starp dalībvalstīm. Regulu piemēro arī EEZ.

Grozot konvencijas pielikumus, šie grozījumi būtu jāīsteno Regulā (EK) Nr. 1013/2006 (iespējams, izņemot noteikumus par atkritumu sūtījumiem ES iekšienē, kā paskaidrots iepriekš).

⁶ C(2001) 107 galīgā redakcija par reģenerācijai paredzēto atkritumu pārrobežu pārvietošanas kontroli, <http://www.basel.int/Countries/Agreements/tabid/1482/Default.aspx>

⁷ Eiropas Savienības Tiesas 2014. gada 7. oktobra spriedums, Vācija pret Padomi, Lieta C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 61.–64. punkts.

Paredzētais akts nepapildina un negroza Nolīgumā noteikto iestāžu sistēmu.

Tāpēc ierosinātā lēmuma procesuālais juridiskais pamats ir LESD 218. panta 9. punkts.

4.2. Materiālais juridiskais pamats

4.2.1. Principi

Saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu pieņemamā lēmuma materiālais juridiskais pamats galvenokārt ir atkarīgs no tā paredzētā akta mērķa un satura, attiecībā uz kuru ieņem nostāju Savienības vārdā. Ja paredzētajam aktam ir divi mērķi vai divi komponenti un viens ir atzīstams par galveno, bet otrs nav būtisks, tad lēmums, ko pieņem saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu, jābalsta uz viena materiālā juridiskā pamata, proti, tā, ko prasa galvenais vai dominējošais mērķis vai komponents.

4.2.2. Piemērošana konkrētajā gadījumā

Paredzētā akta galvenais mērķis un saturs attiecas uz vides aizsardzību.

Tāpēc ierosinātā lēmuma materiālais juridiskais pamats ir LESD 192. panta 1. punkts.

4.3. Secinājums

Ierosinātā lēmuma juridiskajam pamatam jābūt LESD 192. panta 1. punktam saistībā ar LESD 218. panta 9. punktu.

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā jāieņem Bāzeles konvencijas par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu četrpadsmitajā Pušu konferencē jautājumā par dažiem grozījumiem tās II, VIII un IX pielikumā

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu sasaistē ar tā 218. panta 9. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) ar Padomes Lēmumu 93/98/EEK par 1989. gada 22. marta Bāzeles konvencijas par bīstamo atkritumu starptautisko pārvadājumu un to apglabāšanas kontroli noslēgšanu Kopienas vārdā⁸ Savienība noslēdza Bāzeles Konvenciju par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu ("konvencija"), un tā stājās spēkā 1992. gadā.
- (2) Saskaņā ar konvencijas 15. pantu Pušu konference, ja nepieciešams, izskata un pieņem konvencijas grozījumus.
- (3) Pušu konferencē četrpadsmitajā sanāksmē no 2019. gada aprīļa līdz maijam jāizskata konvencijas pielikumu grozījumu pieņemšana nolūkā grozīt vai pievienot ierakstus par plastmasas atkritumiem:
 - II pielikumā par nebīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri jāpakļauj konvencijas kontroles sistēmai;
 - VIII pielikumā par bīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri arī būtu jāpakļauj kontroles sistēmai; un
 - IX pielikumā par nebīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri nebūtu jāpakļauj kontroles sistēmai, ja vien atkritumos nav pie kādas I pielikuma kategorijas piederīgas vielas tādā mērā, ka tā izrāda III pielikumā norādītu bīstamību.
- (4) Norvēģijas iesniegtais priekšlikums grozīt konvencijas II, VIII un IX pielikumu tika izdalīts Pusēm 2018. gada 26. oktobrī. Ja priekšlikumu pieņems, nebīstamos plastmasas atkritumus, kuri atbilst pārskatītajam IX pielikuma ierakstam, varēs turpināt tirgot starp valstīm saskaņā ar tādiem pašiem konvencijas nosacījumiem kā šobrīd, bet plastmasas atkritumi, kuriem nepieciešama īpaša izvērtēšana, un bīstamie plastmasas atkritumi jaunos ierakstos attiecīgi II un VIII pielikumā būtu pakļauti konvencijas kontroles sistēmai.
- (5) Pienākas noteikt nostāju, kas Savienības vārdā jāieņem Pušu konferencē, jo paredzētais akts Savienībai būs saistošs un spēs izšķirīgi ietekmēt Savienības tiesību

⁸ OV L 39, 16.2.1993., 1. lpp.

aktu saturu, proti, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1013/2006 (2006. gada 14. jūnijs) par atkritumu sūtījumiem⁹.

- (6) Savienībai jāatbalsta iepriekš minētie konvencijas pielikumu grozījumi, jo tie palīdzēs uzlabot plastmasas atkritumu eksportu, novērst plastmasas atkritumu eksportēšanu uz valstīm, kurām nav efektīvai atkritumu savākšanai un apsaimniekošanai videi drošā veidā atbilstīgas infrastruktūras, atbalstīt plastmasas atkritumu apsaimniekošanu videi drošā veidā, mazināt risku, ka plastmasas atkritumi nokļūs vidē, un novērst globālo vides problēmu – jūras piedrazojumu.
- (7) Pienākas saglabāt pašreizējo situāciju ar plastmasas atkritumu sūtījumiem Savienībā un EEZ un tāpēc nepiemērot Bāzeles konvencijas kontroles sistēmu atkritumiem, kurus Bāzeles konvencijas Pušu konferences četrpadsmitajā sanāksmē varētu iekļaut II un VIII pielikumā. Tādēļ Savienībai jādara zināmi Savienības tiesību aktu noteikumi, ko piemēro attiecīgo plastmasas atkritumu sūtījumiem Savienībā un EEZ, ciktāl šie noteikumi atšķiras no paredzētā akta, un konkretizējot, ka mūsu noteikumi balstās uz sistēmu, kura atkritumus apsaimnieko videi drošā veidā, kas saskan ar konvenciju. Šo paziņojumu sniedz konvencijas sekretariātam saskaņā ar konvencijas 11. pantu,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

1. Nostāja, kas Savienības vārdā jāieņem Bāzeles konvencijas Pušu konferences četrpadsmitajā sanāksmē, ir šāda, ievērojot 2. punktu:

Savienība atbalsta konvencijas pielikumu grozījumus, kas groza vai pievieno ierakstus par plastmasas atkritumiem:

- II pielikumā par nebīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri jāpakļauj konvencijas kontroles sistēmai;
 - VIII pielikumā par bīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri arī būtu jāpakļauj kontroles sistēmai; un
 - IX pielikumā par nebīstamajiem plastmasas atkritumiem, kuri nebūtu jāpakļauj kontroles sistēmai, ja vien atkritumos nav pie kādas I pielikuma kategorijas piederīgas vielas tādā mērā, ka tā izrāda III pielikumā norādītu bīstamību.
2. Kad Bāzeles konvencijas Pušu konference būs pieņēmusi paredzēto aktu, Savienība saskaņā ar konvencijas 11. pantu konvencijas sekretariātam darīs zināmus Savienības tiesību aktu noteikumus, ko piemēro plastmasas atkritumu sūtījumiem, uz kuriem Savienībā un EEZ attiecas paredzētais akts, ciktāl šie noteikumi atšķiras no paredzētā akta.

⁹ OV L 190, 12.7.2006., 1. lpp.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Komisijai.
Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*